PAZARTESI, 12 ARALIK 2016

EKONOMI | ADAM SMITH | BIYOGRAFI | EKONOMI | TICARET

ADAM SMITH'IN PARADOKS HAVASI

RICHARD M. EBELING

Ahlak ve ekonomi üzerine yazdığı iki kitabı, birey ve toplum arasındaki ilişkiye bakış açımızı değiştirdi.

Adam Smith, hiç şüphesiz, piyasa ekonomisinin sosyal ve ekonomik anlayışının geliştirilmesine ve ekonomik özgürlüğün insan refahını nasıl mümkün kıldığına katkıda bulunan İskoç ahlak filozofları grubunun en ünlü üyesidir.

5

Glasgow Üniversitesi'nde profesör olarak öğrencileri tarafından büyük saygı görüyordu.

Haziran 1723'te İskoçya'nın Kirkcaldy kentinde doğdu ve 17 Temmuz 1790'da 67 yaşında vefat etti. Babası doğumundan iki ay sonra öldü ve annesi tarafından büyütüldü; hayatı boyunca annesiyle yakın bir ilişki sürdürdü.

Anlatılanlara göre, dört yaşındayken büyükbabasını ziyaret ederken bir grup çingene tarafından kaçırılmış. Bir ekip kurulmuş, çingene çetesi yakalanmış ve küçük Adam kısa süre sonra annesine geri verilmiş. Eğer Adam Smith kaçırılmak yerine çingeneler arasında büyüyüp, fal bakarak ve yankesicilik yaparak geçimini sağlasaydı, ekonomik fikirlerin tarihi ne kadar farklı olurdu!

Smith'in İlk Kitabı

Adam Smith, Glasgow Üniversitesi ve Oxford Üniversitesi'nde eğitim gördükten sonra bir süre Edinburgh Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı ve ardından on üç yıl boyunca (1751-1763) Glasgow Üniversitesi'nde Ahlak Felsefesi Profesörü olarak görev yaptı. Bu süre zarfında ilk kitabı olan Ahlaki Duygular Kuramı'nı (1759) yayımladı.

Üç yıl boyunca (1763-1766) genç bir İngiliz soylunun özel öğretmeni olarak Avrupa'yı dolaştı; bu sürenin neredeyse iki yılı Fransa'da geçti ve bu dönemde Adam Smith, Paris'teki önde gelen Fransız Fizyokratlarının birçoğunu tanıdı.

Daha sonra özel çalışmalar ve yazılar için İskoçya'ya döndü ve bu çalışmaların doruk noktası, 9 Mart 1776'da yayımlanan " Ulusların Zenginliğinin Doğası ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma" adlı eseri oldu . Adam Smith, ilerleyen yıllarda Edinburgh'da gümrük komiseri ve Glasgow Üniversitesi rektörü olarak görev yaptı.

Adam Smith'in gerçekten de dalgın bir profesör olduğu söylenir; bir ekonomi tarihçisi, "bir keresinde bir arkadaşıyla ciddi bir sohbet halindeyken bir tabakhane çukuruna düştüğünü ve ekmek ve tereyağından bir içecek hazırlayıp hayatında tattığı en kötü çay olduğunu söylediğini" anlatır.

Ancak Glasgow Üniversitesi'nde profesör olarak öğrencileri tarafından büyük saygı görüyordu. Bu öğrencilerden biri, Adam Smith'in öğretmen olarak izlenimlerini şöyle anlattı:

> "[Adam Smith'in] üslubu zarif olmasa da sade ve doğal idi ve her zaman konuya ilgili göründüğü için dinleyicilerinin ilgisini çekmeyi asla ihmal etmedi. Her söylev genellikle, sırasıyla kanıtlamaya ve örneklemeye çalıştığı birkaç farklı önermeden oluşuyordu. Bu önermeler genel terimlerle açıklandığında, kapsamları nedeniyle sıklıkla bir paradoks havası taşıyordu.
>
> "Onları açıklamaya çalışırken, başlangıçta konuya yeterince hakim değilmiş gibi görünüyor ve biraz tereddütle konuşuyordu. Ancak ilerledikçe, konu sanki onu iyice kavradı, tavrı sıcak ve canlı hale geldi ve ifadesi rahat ve akıcı oldu..."
>
> "Çizimlerinin zenginliği ve çeşitliliği sayesinde konu, onun elinde yavaş yavaş büyüdü ve aynı görüşlerin sıkıcı bir tekrarına gerek kalmadan, izleyicilerinin dikkatini çekecek ve onlara aynı konuyu sunulduğu tüm farklı tonlar ve yönler boyunca takip etmede hem zevk hem de bilgi sağlayacak, daha sonra da bu güzel spekülasyon dizisinin çıktığı orijinal önermeye veya genel gerçeğe geriye doğru izini sürmelerine olanak tanıyacak bir boyut kazandı."

Ahlaki Duygular Teorisi

İlk kitabı olan *Ahlaki Duygular Kuramı* (1759), insanın kendi yaşamında ve başkalarıyla etkileşiminde davranışlarını yönlendiren ve sınırlayan "ahlaki duygu"sunun kökenini, doğasını ve amacını açıklamaya çalışır. İskoç filozof arkadaşlarının "kendiliğinden düzen" kavramını izleyen Adam Smith, insanın etik duygusunun, bireyin doğduğu toplumun ahlaki ilkelerine ve değerlerine dayandığına inanıyordu.

Adam Smith ayrıca, hükümetin ulusların ticaret düzenlerini, bu ülkelerin bireysel vatandaşlarından daha iyi bir şekilde yönlendirmesine gerek olmadığını ve neden başarılı olamayacağını da açıklamıştır.

"Doğru" ve "yanlış", "iyi" ve "kötü", "erdem" ve "ahlaksızlık" gibi kavramlar, çocuk bilinçlenip yaşadığı (sosyal) dünya hakkında düşünmeye başladıkça çevresindekilerden özümsediği kavramlardır. Bu, vicdanımızın "iç sesi"ni –ki buna "tarafsız gözlemci" adını vermiştir– besler; bu ses, eylemlerimizi ve başkalarına karşı davranışlarımızı yargılar. Yaptığımız veya yapmadığımız her şeyi över veya kınar.

Bu, bir eylemimiz veya sonuçla bağlantılı olarak alabileceğimiz övgü veya takdiri gerçekten hak edip etmediğimizi değerlendirir. Ya da söylediğimiz veya yaptığımız, ya da söylemediğimiz ve yapmadığımız bir şey için "haklı" bir şekilde cezalandırılıp cezalandırılmadığımızı veya eleştirilip eleştirilmediğimizi değerlendirir. Ayrıca, başkalarının yaptıklarını ve başlarına gelebilecek başarıları veya talihsizlikleri değerlendirirken empati ve sempati duymayı da öğretir.

İnsanlar doğaları gereği, algıladıkları "kişisel çıkarları" doğrultusunda düşünür ve hareket ederler. Ancak bu kişisel çıkar arayışı, başkalarına ve kendimize karşı davranışlarımızda nasıl davranmamız gerektiğine dair "ahlaki duygu" tarafından kısıtlanır, sınırlandırılır ve yönlendirilir.

Adam Smith'in Doğal Özgürlük Sistemi

Adam Smith, Milletlerin Zenginliği adlı eserinde , Francis Hutcheson'ın "doğal özgürlük" fikrini, bireysel özgürlüğün anlamı ve özgür bir toplumda sınırlı hükümetin rolü ve işlevlerine dair bir anlayış geliştirmek için uygulamıştır. Her bireyin kendi hedefleri ve amaçları doğrultusunda, kendi yolunda, barışçıl bir şekilde ve diğer herkesle rekabet içinde yaşama özgürlüğüne sahip olması gerektiğini savunmuştur.

Bu doğal özgürlük sisteminde hükümetin rolü dar ve sınırlı olacak, ulusal savunma, iç hukukun uygulanması ve günümüzde "kamu malları" olarak adlandırılan az sayıda alanla sınırlı kalacaktır.

Adam Smith'in kendi sözleriyle:

> "Bu nedenle, gerek [hükümetin] tercihine gerekse kısıtlamasına dayalı tüm sistemler tamamen ortadan kalktığında, doğal özgürlüğün açık ve basit sistemi kendiliğinden kurulur. Her insan, adalet yasalarını ihlal etmediği sürece, kendi çıkarını kendi yolunda takip etmekte ve hem emeğini hem de sermayesini başka herhangi bir insanın veya insan topluluğununkiyle rekabete sokmakta tamamen özgürdür."
>
> “Hükümdar, yerine getirmeye çalışırken sayısız yanılgıya maruz kalacağı ve doğru bir şekilde yerine getirilmesi için hiçbir insan bilgeliğinin veya bilgisinin asla yeterli olamayacağı bir görevden tamamen muaftır: özel kişilerin çalışmalarını denetlemek ve bunları toplumun çıkarlarına en uygun işlere yönlendirmek.”
>
> “Doğal özgürlük sistemine göre, egemenin yerine getirmesi gereken yalnızca üç görevi vardır: Birincisi, toplumu şiddetten ve diğer bağımsız toplumların istilasından koruma görevi. İkincisi, toplumun her üyesini diğer her üyesinin adaletsizliğinden veya baskısından mümkün olduğunca koruma veya adaletin düzgün bir şekilde uygulanmasını sağlama görevi. Ve üçüncüsü, hiçbir bireyin veya az sayıda bireyin kurması ve sürdürmesi asla mümkün olmayan belirli kamu işlerini ve kamu kurumlarını kurma ve sürdürme görevi; çünkü elde edilecek kar, masrafları hiçbir bireye veya az sayıda bireye asla karşılayamazken, büyük bir topluma sıklıkla çok daha fazlasını karşılayabilir.”

İş Bölümü ve Kendiliğinden Düzen

Adam Smith, toplum ve insan ilişkileri üzerine yaptığı çalışmasına, iş bölümü sisteminin faydalarının analiziyle başlar: Bireyler, uzmanlaşma sisteminde işbirliği yaparak, her bireyin kendi emeğiyle ihtiyaç duyduğu her şeyi üretmeye çalıştığı kendi kendine yeterli üretime kıyasla, potansiyel verimliliklerini önemli ölçüde artırabilirler.

İş bölümünün uzmanlaşması sayesinde, insanlar makinelerin yardımıyla hız, el becerisi ve teknik hassasiyet geliştirirler; bu makineler faaliyetlerini bir veya birkaç işe odaklar. Sonuç olarak, işgücü verimliliği – işçi başına üretim – artar ve mevcut malların miktarı, kalitesi ve çeşitliliği de artar. İş

bölümünün kazanımlarını göstermek için kalem fabrikası gibi küçük bir işletmenin imgesini kullandı:

> "...İğne yapımcılığı mesleği; bu işte eğitim almamış bir işçi... ve bu işte kullanılan makinelerin kullanımına aşina olmayan bir işçi... belki de en büyük gayretiyle bile günde bir iğne yapamaz, yirmi iğne yapması ise kesinlikle mümkün değildir. Ancak bu işin günümüzde yürütülme biçiminde... iğne yapımının önemli kısmı yaklaşık 18 ayrı işleme bölünmüştür..."
>
> "Bu türden küçük bir fabrika gördüm, orada sadece on kişi çalışıyordu... Ama çok fakir olmalarına ve gerekli makinelere yeterince sahip olmamalarına rağmen, kendilerini zorladıklarında... günde aralarında 48.000'den fazla iğne üretebiliyorlardı."

Adam Smith, bu görev paylaşımından kaynaklanan muazzam fayda ve insanlığın gelişmesinin, bu gelişmeyi sağlamak için insanlığa dayatılan veya planlanmış herhangi bir ekonomik düzenin sonucu olmadığını vurguladı. Bunun yerine, bu, insanlar arasındaki etkileşimli ilişkilerin kendiliğinden ortaya çıkan bir sonucudur. Smith şöyle demiştir:

> "Bu iş bölümü, ki bu sayede pek çok avantaj elde edilir, başlangıçta, bu durumun yol açtığı genel refahı öngören ve amaçlayan herhangi bir insan bilgeliğinin sonucu değildir. Bu, insan doğasında böylesine geniş bir faydayı hedeflemeyen belirli bir eğilimin, yani bir şeyi başka bir şeyle takas etme, değiş tokuş etme eğiliminin, gerekli, ancak çok yavaş ve kademeli bir sonucudur."
>
> "Bu eğilimin insan doğasındaki temel ilkelerden biri olup, daha fazla açıklama yapılamayacak bir şey mi olduğu, yoksa daha muhtemel görünen şekilde, akıl ve konuşma yeteneklerinin gerekli bir sonucu mu olduğu, şu anki konumuzla araştırmak mümkün değildir. Bu, tüm insanlarda ortaktır ve başka hiçbir hayvan türünde bulunmaz; hayvanlar ne bu ne de başka bir sözleşme türünü biliyor gibi görünmektedir."

İskoç filozofların birçoğunun "varsayımsal tarih" olarak adlandırdığı yöntemle Smith, bizden küçük, ilkel bir kabile hayal etmemizi istiyor; bu kabilede bir adamın sağlam yaylar ve düz oklar yapma konusunda özel bir yeteneği ve becerisi var ve bu yeteneğin farkında olan kabile üyeleri, karşılığında kendilerinin de üretimde avantajlı oldukları bazı basit alet ve ürünler sunuyorlar. Zamanla, her biri bilinçli bir iş bölümü sistemi oluşturma niyeti olmaksızın, emeklerini giderek bir veya birkaç işte uzmanlaştırmanın ve uzmanlaşmış ürünlerini komşularının mallarıyla takas etmenin kendi çıkarlarına uygun olduğunu keşfediyor.

Toplumsal iş bölümü sisteminin, hepimizin büyük ölçüde faydalandığı bu sistemin, bireylerin kendi çabalarını, toplumdaki diğerlerine göre üretken bir avantaja sahip oldukları belirli bir göreve odaklama kararlarının birikimli etkileşimlerinden nasıl ortaya çıktığı ve şekillendiği ancak geriye dönük olarak, hatta toplumsal olayın üzerinden uzun zaman geçtikten sonra görülebilir ve anlaşılabilir.

Adam Smith, gelişmiş bu iş bölümü sistemi aracılığıyla insanların ihtiyaçlarının karşılanmasının karmaşıklığına ve yaşam standartlarını inanılmaz yüksekliklere çıkaran refahın nasıl yaratıldığına hayran kalmıştı. 1770'lerde, vasıfsız bir gündelik işçinin basit ve kaba bir paltosunu bile üretmek için kullanılan, zaten küresel olan karmaşık ticaret ağını işaret etmişti. Adam Smith'in kendi sözleriyle:

> “İş bölümünün bir sonucu olarak, farklı sanat dallarının üretimlerinin büyük ölçüde artması, iyi yönetilen bir toplumda, halkın en alt kademelerine kadar uzanan evrensel bir zenginliğe yol açar...”
>
> "Gelişmiş ve müreffeh bir ülkede en sıradan zanaatkarın veya gündelik işçinin barınma koşullarını gözlemleyin ve bu barınma koşullarının sağlanmasında emeği geçen insanların sayısının, küçük bir kısmı bile olsa, hesaplanamaz derecede fazla olduğunu göreceksiniz."
>
> “Örneğin, gündelik işçinin giydiği yünlü palto, ne kadar kaba ve özensiz görünse de, çok sayıda işçinin ortak emeğinin ürünüdür. Çoban, yün ayıklayıcı, yün tarayıcı veya tarakçı, boyacı, yazıcı, iplikçi, dokumacı, terzi, şekillendirici ve daha birçokları, bu basit ürünü bile tamamlamak için farklı mesleklerini bir araya getirmek zorundadırlar.”
>
> "Bu işçilerden bazılarının malzemelerini, ülkenin çok uzak bölgelerinde yaşayan diğerlerine taşımak için kaç tüccar ve nakliyeci çalıştırılmış olmalı! Boyacının kullandığı ve dünyanın en ücra köşelerinden gelen farklı ilaçları bir araya getirmek için ne kadar ticaret ve özellikle de denizcilik, kaç gemi yapımcısı, denizci, yelkenci, halatçı çalıştırılmış olmalı!"
>
> "En sıradan işçilerin bile aletlerini üretmek için ne kadar çeşitli emek gerekiyor! Denizcinin gemisi, yün işleyicisinin değirmeni veya dokumacının tezgahı gibi karmaşık makinelerden bahsetmiyorum bile..."
>
> “Eğer tüm bunları incelersek ve her birinde ne kadar emek harcandığını düşünürsek, binlerce insanın yardımı ve işbirliği olmadan, medeni bir ülkedeki en sıradan insanın bile, yanlış bir şekilde hayal ettiğimiz gibi, genellikle kolay ve basit bir şekilde ihtiyaçlarının karşılanamayacağını anlayacağız.”

Kişisel Çıkarlar ve Piyasa Düzeni

> **Kamu yararı adına ticaret yaptığını iddia edenlerin pek fazla iyilik yaptığını hiç görmedim.**

Adam Smith, bu iş bölümü sistemi ve gönüllü değişim kuralı sayesinde insanların hayatın tüm ihtiyaçları ve lüksleri için birbirlerine bağımlı hale geldiğini savunmuştur. Ancak "doğal özgürlük sistemi" şiddeti, hırsızlığı veya dolandırıcılığı dışladığı için, herhangi bir bireyin başkalarından arzuladığı şeyi elde etmesinin tek yolu, kendi bilgi, yetenek ve kaynaklarını, başkalarına arzuladıkları şeyi sunacak şekilde kullanarak, onların da sahip olduklarını takas yoluyla vermelerini sağlamaktır; böylece ilk birey elde etmek istediği şeyi elde eder.

Dolayısıyla, başkalarının yaşam koşullarını iyileştirmek onların temel niyetlerinin bir parçası olmasa da , her birey kendi çıkarı doğrultusunda, kendi amaçlarına ulaşmak için başkalarının ihtiyaçlarını karşılamaya çaba harcamalıdır. Adam Smith'e göre, bu bireyin niyetinin bir parçası olmasa da, toplum üzerindeki kümülatif etki, toplumda başkaları tarafından en çok değer verilen malların piyasada üretilen ve sunulan mallar olmasıdır.

Bu sonuç, siyasi iktidardakilerin üretimi bilinçli ve kasıtlı olarak çeşitli yönlere yönlendirme girişimlerinden çok daha üstündü. Siyasi otorite sahipleri, bunu yapabilecek bilgiye, bilgeliğe veya

yeteneğe sahip değiller; çünkü toplumun kendi kesimindeki her birey, çevresindeki koşulları ve fırsatları en iyi bilen kişidir.

Adam Smith, Milletlerin Zenginliği adlı eserinin en ünlü bölümlerinden birinde , serbest piyasa düzeninin mantığını ve işleyişini şöyle açıklamıştır:

> “Sermayesini yerel sanayiyi desteklemek için kullanan her birey, ürettiği ürünün mümkün olan en yüksek değere sahip olması için bu sanayiyi yönlendirmeye çalışır... Bu ürünün değeri ne kadar büyük veya küçükse, işverenin karı da o kadar büyük veya küçük olacaktır. Ancak herhangi bir insan sermayesini sanayiyi desteklemek için yalnızca kar amacıyla kullanır; bu nedenle, her zaman ürününün en yüksek değere sahip olması veya en fazla miktarda para veya diğer mallarla takas edilebilmesi muhtemel olan sanayiyi desteklemek için sermayesini kullanmaya çalışacaktır...”
>
> "Bu nedenle her birey, hem sermayeyi yerel sanayiyi destekleyecek şekilde kullanmaya hem de bu sanayinin ürünlerinin en yüksek değere sahip olmasını sağlayacak şekilde yönlendirmeye elinden geldiğince gayret ettiğinden, her birey toplumun yıllık gelirini olabildiğince yüksek tutmak için çalışmak zorundadır."
>
> "Genel olarak, kamu yararını gözetmeyi amaçlamaz, ne kadar gözettiğini de bilmez... Bu endüstriyi, ürettiği ürünlerin en yüksek değere sahip olacağı şekilde yönlendirerek, yalnızca kendi kazancını amaçlar ve bu durumda, diğer birçok durumda olduğu gibi, görünmez bir el tarafından, niyetinin bir parçası olmayan bir amacı gerçekleştirmeye yönlendirilir."
>
> "Birinin toplumun bir parçası olmaması her zaman toplum için daha kötü değildir. Kendi çıkarlarını gözeterek, çoğu zaman gerçekten toplumu desteklemeyi amaçladığından daha etkili bir şekilde toplumun çıkarlarını destekler. Kamu yararı için ticaret yapıyormuş gibi görünenlerin pek fazla iyilik yaptığını hiç görmedim..."
>
> "Her birey, kendi durumunda, sermayesinin hangi yerli sanayi dalında istihdam sağlayabileceğine ve hangi ürünün en yüksek değere sahip olma olasılığının yüksek olduğuna, herhangi bir devlet adamı veya kanun koyucunun onun için yapabileceğinden çok daha iyi karar verebilir."
>
> "Özel kişilere sermayelerini nasıl kullanmaları gerektiği konusunda yol göstermeye kalkışacak bir devlet adamı, yalnızca gereksiz bir sorumluluk üstlenmekle kalmaz, aynı zamanda tek bir kişiye, hatta hiçbir meclise veya senatoya emanet edilemeyecek bir yetkiyi de üstlenmiş olur; bu yetki, kendisini bu yetkiyi kullanmaya layık görecek kadar küstah ve aptal bir adamın elinde en tehlikeli hale gelir."

Adam Smith, daha önce de "sistem adamı" olarak adlandırdığı, toplumun üyelerinin istek ve hedeflerini pek dikkate almadan toplumu yeniden tasarlamaya çalışan sosyal mühendisin tehlikesine karşı uyarıda bulunmuştu . Smith'in uyardığı gibi, sosyal mühendis, iradeleri planlayıcının tasarımına göre şekillendirilecek olan insanlar üzerinde zorlayıcı gücünü dayattığında, sonuç direniş ve çatışma olur.

> "Sistemci adam ise tam tersine, kendi gözünde çok bilge olmaya meyillidir ve çoğu zaman kendi ideal yönetim planının varsayılan güzelliğine o kadar kapılır ki, bu planın herhangi bir

> bölümünden en ufak bir sapmaya bile tahammül edemez."
>
> "Büyük çıkarları ya da ona karşı çıkabilecek güçlü önyargıları hiç dikkate almadan, onu eksiksiz ve tüm yönleriyle kurmaya girişiyor; büyük bir toplumun farklı üyelerini, bir elin satranç tahtasındaki farklı taşları düzenlemesi kadar kolaylıkla düzenleyebileceğini hayal ediyor gibi görünüyor;
>
> "O, satranç tahtasındaki taşların, elin onlara kazandırdığı hareket ilkesinden başka bir hareket ilkesine sahip olmadığını düşünmüyor; aksine, insan toplumunun büyük satranç tahtasında , her bir taşın, yasama organının ona kazandırmayı seçebileceğinden tamamen farklı, kendine özgü bir hareket ilkesine sahip olduğunu düşünüyor."
>
> “Eğer bu iki ilke örtüşür ve aynı yönde hareket ederse, insan toplumunun oyunu kolay ve uyumlu bir şekilde devam eder ve büyük olasılıkla mutlu ve başarılı olur. Eğer zıt veya farklı olurlarsa, oyun sefil bir şekilde devam eder ve toplum her zaman en yüksek derecede düzensizlik içinde olur...”
>
> “Bir fikrin gerektirdiği her şeyi, hem de tüm muhalefete rağmen, bir anda ve ısrarla kurmak, çoğu zaman en yüksek derecede kibir anlamına gelir. Bu, kendi yargısını doğru ve yanlışın en üstün ölçütü haline getirmektir. Bu, kendisini devletin tek bilge ve değerli insanı sanmak ve yurttaşlarının ona uyum sağlaması gerektiğini, kendisinin onlara değil, düşünmektir.”

Özünde burada, kontrolcü ve baskıcı bir hükümete ihtiyaç duymayan ve potansiyel olarak onun tarafından tehdit edilen bir özgürlük toplumu anlayışı vardı; ve bu durum, kendisini toplumdaki diğer herkesin işlerini yönetmek için yeterince bilgili, yetenekli ve iyi sanan kibirli ve küstah bir sosyal mühendis ve siyasi planlamacının ellerinde olduğu kadar tehlikeli bir yerde olamazdı.

Ancak bu, sosyal ve ekonomik düzenin doğası ve işleyişi hakkındaki görüş ve argümanlarının sonu değildi. Adam Smith ayrıca, hükümetin ulusların ticaret düzenlerini, bu ülkelerin bireysel vatandaşlarından daha iyi bir şekilde yönlendirmesinin neden gerekli olmadığını ve olamayacağını da açıkladı. Piyasadaki malların değerlerini ve fiyatlarını neyin belirlediğini ve bunun arz ve talep arasında nasıl koordineli bir denge sağladığını analiz etmeye çalıştı. Ve özgürlüğün, ayrıcalık ve kayırmacılığa dayalı statü toplumunun yerini nasıl giderek daha fazla aldığını göstermek için kendiliğinden düzen mantığını uyguladı.